

80. KINH VEKHANASSA (*Vekhanassa Sutta*)¹

278. Như vậy tôi nghe.

Một thời, Thế Tôn ở tại Sāvattthi (Xá-vệ), Jetavana (Kỳ-đà Lâm), tinh xá ông Anāthapiṇḍika (Cấp Cô Độc). Rồi du sĩ Vekhanassa² đi đến chỗ Thế Tôn ở; sau khi đến, nói lên những lời chào đón hỏi thăm với Thế Tôn; sau khi nói lên những lời chào đón hỏi thăm thân hữu, liền đứng một bên. Đứng một bên, du sĩ Vekhanassa thốt lên lời cảm hứng sau đây trước mặt Thế Tôn:

– Sắc này là tối thượng, sắc này là tối thượng.

– Nhưng này Kaccāna, sao ông lại nói như sau: “Sắc này là tối thượng, sắc này là tối thượng, thời sắc tối thượng ấy là sắc gì?”

– Tôn giả Gotama, khi một sắc nào không có một sắc khác cao thượng hơn hay thù thắng hơn, sắc ấy là tối thượng.

– Nhưng này Kaccāna, sắc ấy là sắc gì mà không có sắc khác cao thượng hơn hay thù thắng hơn?

– Tôn giả Gotama, khi một sắc nào không có sắc khác cao thượng hơn hay thù thắng hơn, sắc ấy là tối thượng.

– Nay Kaccāna, [lời giải thích] của ông chỉ dài như vậy, ông phải [giải thích] rộng rãi thêm. Nếu ông nói: “Tôn giả Gotama, khi một sắc nào không có sắc khác cao thượng hơn hay thù thắng hơn, sắc ấy là tối thượng”, và ông không chỉ rõ sắc ấy. Nay Kaccāna, ví như có người nói: “Tôi yêu và luyện ái một cô gái đẹp trong nước này.”³ Có người hỏi: “Này bạn, cô gái đẹp mà bạn yêu và luyện ái ấy, bạn có biết là người giai cấp nào, là Sát-đế-ly, hay Bà-la-môn, hay Phệ-xá, hay Thủ-đà?” Khi được hỏi, người ấy trả lời không biết. Có người hỏi: “Này bạn, cô gái đẹp bạn yêu và luyện ái ấy, bạn có biết tên gì, họ gì, lớn người, thấp người hay bậc trung? Da đen sẫm, da ngăm ngăm đen hay da hồng hào? Ở tại làng nào, thị trấn nào hay thành phố nào?” Khi được hỏi vậy, người ấy trả

¹ Xem *CNid.* 23:235, 23:247. Kinh tương đương trong bộ *Trung A-hàm kinh* là *Bê-ma-na-tu kinh* 鞞摩那修經 (T.01. 0026.209. 0786b12). Tham chiếu: *Bê-ma-túc kinh* 鞞摩肅經 (T.01. 0090. 0913c04).

² *MA.* III. 277 viết rằng Vekhanassa là Đạo sư của Sakuludāyī. Xem *M.* 77. *Mahāsakuludāyī Sutta* (*Đại kinh Sakuludāyī*); *M.* 79. *Cūlasakuludāyī Sutta* (*Tiểu kinh Sakuludāyī*). Vì muốn hiểu vì sao đệ tử của mình bị Sa-môn Gotama luận bại và muốn tự mình luận bại Sa-môn Gotama về vấn đề quang sắc tối thượng, Vekhanassa đi bộ từ Rājagaha đến Sāvattthi, hơn 45 *yojana* (do-tuần).

³ Xem *M.* 79. *Cūlasakuludāyī Sutta* (*Tiểu kinh Sakuludāyī*).

lời không biết. Có người hỏi: “Này bạn, như vậy có phải bạn yêu và luyện ái một người bạn không biết, không thấy?” Được hỏi vậy, vị ấy trả lời phải. Này Kaccāna, ông nghĩ thế nào? Sự tình là như vậy, thời lời nói của người ấy có phải là không có hiệu năng không?

– Bạch Tôn giả Gotama, sự tình là như vậy, thời lời nói của người ấy thật sự là không có hiệu năng.

– Cũng vậy, này Kaccāna, khi ông nói: “Tôn giả Gotama, khi một sắc nào không có một sắc khác cao thượng hơn hay thù thắng hơn, sắc ấy là tối thượng”, và ông không chỉ rõ sắc ấy.

– Ví như, thưa Tôn giả Gotama, một hòn lưu ly bảo châu đẹp đẽ, trong suốt, có tám mặt, khéo giữa, khéo mài được đặt trên một tấm màn màu nhạt, tự nó sáng lên, chói lên, bùng sáng lên; với sắc như vậy, tự ngã là không có bệnh, sau khi chết.

279. – Này Kaccāna, ông nghĩ thế nào? Một hòn lưu ly bảo châu đẹp đẽ, trong suốt, có tám mặt, khéo giữa, khéo mài được đặt trên một tấm màn màu nhạt, tự nó sáng lên, chói lên, bùng sáng lên, hay con sâu đom đóm trong đêm đen tối mù, giữa hai [quang sắc] này, [quang] sắc nào vi diệu hơn và thù thắng hơn?

– Thưa Tôn giả Gotama, con sâu đom đóm trong đêm đen tối mù này vi diệu hơn và thù thắng hơn giữa hai [quang] sắc.

– Này Kaccāna, ông nghĩ thế nào? Con sâu đom đóm trong đêm đen tối mù hay ngọn đèn dầu trong đêm đen tối mù, giữa hai [quang] sắc này, quang sắc nào vi diệu hơn và thù thắng hơn?

– Thưa Tôn giả Gotama, ngọn đèn dầu trong đêm đen tối mù, [quang sắc ngọn đèn dầu] này vi diệu hơn và thù thắng hơn giữa hai quang sắc.

– Này Kaccāna, ông nghĩ thế nào? Ngọn đèn dầu trong đêm đen tối mù, hay là đồng lửa lớn trong đêm đen tối mù, giữa hai [quang] sắc này, [quang] sắc nào vi diệu hơn và thù thắng hơn?

– Thưa Tôn giả Gotama, đồng lửa lớn trong đêm đen tối mù, [quang] sắc này vi diệu hơn và thù thắng hơn giữa hai quang sắc.

– Này Kaccāna, ông nghĩ thế nào? Đồng lửa lớn trong đêm đen tối mù hay ngôi sao Mai trong sáng không mây, vào lúc bình minh, giữa hai [quang] sắc này, [quang] sắc nào vi diệu hơn và thù thắng hơn?

– Thưa Tôn giả Gotama, ngôi sao Mai trong sáng không mây vào lúc bình minh, [quang] sắc này vi diệu hơn và thù thắng hơn giữa hai quang sắc.

– Này Kaccāna, ông nghĩ thế nào? Ngôi [sao Thái Bạch] sao Mai trong bầu trời trong sáng không mây trong lúc bình minh, hay là mặt trăng trong khi đứng bóng trong một bầu trời trong sáng không mây, vào lúc nửa đêm trong ngày Bô-tát (*Uposatha*) vào ngày rằm, giữa hai [quang] sắc này, [quang] sắc nào vi diệu hơn và thù thắng hơn?

– Thưa Tôn giả Gotama, mặt trăng trong khi đứng bóng trong một bầu trời quang đặng không mây, vào lúc nửa đêm trong ngày *Uposatha*, vào ngày rằm, [quang] sắc này vi diệu hơn và thù thắng hơn giữa hai quang sắc.

– Nay Kaccāna, ông nghĩ thế nào? Mặt trăng trong khi đứng bóng trong một bầu trời quang đặng không mây, vào lúc nửa đêm trong ngày *Uposatha* vào ngày rằm, hay là mặt trời trong lúc đứng bóng trong một bầu trời quang đặng không mây, vào lúc giữa trưa trong tháng cuối mùa mưa về mùa thu, giữa hai [quang] sắc này, [quang] sắc nào vi diệu hơn và thù thắng hơn?

– Thưa Tôn giả Gotama, mặt trời trong lúc đứng bóng trong một bầu trời quang đặng không mây, vào lúc giữa trưa trong tháng cuối mùa mưa về mùa thu, [quang] sắc này vi diệu hơn và thù thắng hơn.

– Nay Kaccāna, hơn tất cả quang sắc ấy, có rất nhiều, rất nhiều chư thiên mà ánh sáng của những mặt trăng, mặt trời này không thể chiếu sáng. Ta biết những chư thiên ấy và Ta không nói: “Không có một quang sắc nào vi diệu hơn và thù thắng hơn quang sắc ấy.” Còn ông, nay Kaccāna, ông lại nói: “Quang sắc này thấp kém hơn, yếu đuối hơn quang sắc con sâu đom đóm, quang sắc ấy là tối thắng”, và ông không chỉ rõ quang sắc ấy.

280. Nay Kaccāna, có năm dục trường dưỡng này.⁴ Thế nào là năm? Các sắc do mắt nhận thức, khả ái, khả lạc, khả ý, khả hỷ, liên hệ đến dục, hấp dẫn; các tiếng do tai nhận thức...; các hương do mũi nhận thức...; các vị do lưỡi nhận thức...; các xúc do thân nhận thức, khả ái, khả lạc, khả ý, khả hỷ, liên hệ đến dục, hấp dẫn. Nay Kaccāna, những pháp này là năm dục trường dưỡng. Nay Kaccāna, lạc và hỷ nào khởi lên, duyên với năm dục trường dưỡng này, được gọi là dục lạc. Như vậy, bởi vì có dục, nên có dục lạc; từ nơi dục lạc, dục tối thượng lạc⁵ được gọi ở đây là tối thượng.

Được nghe nói vậy, du sĩ Vekhandassa bạch Thế Tôn:

– Thật vi diệu thay, bạch Thế Tôn! Thật hy hữu thay, bạch Thế Tôn! Tôn giả Gotama đã khéo nói như sau: “Bởi vì có dục, nên có dục lạc; từ nơi dục lạc, dục tối thượng lạc được gọi ở đây là tối thượng.”

– Cái này thật khó cho ông có thể hiểu được, nay Kaccāna, về dục, hay dục lạc, hay dục tối thượng lạc. Ông là người thuộc chấp kiến khác, thuộc kham nhẫn khác, thuộc mục đích khác, thuộc tu tập khác, thuộc Đạo sư khác.⁶ Nay Kaccāna, nhưng đối với các Tỷ-kheo là bậc A-la-hán, các lậu hoặc đã tận, tu hành thành mãn, đã làm những việc cần làm, đã đặt gánh nặng xuống, đã đạt được mục đích, đã đoạn trừ hữu kiết sử, đã giải thoát nhờ chánh trí, những vị ấy biết: “Dục, dục lạc, hay dục tối thượng lạc.”

⁴ M. I. 85.

⁵ MA. III. 277 gọi là *Nibbāna*.

⁶ M. I. 487.

281. Khi được nghe nói vậy, du sĩ Vekhanassa phẫn nộ và bất mãn, mắng nhiếc cả Thế Tôn, miệt thị cả Thế Tôn và nói:⁷

– Sa-môn Gotama sẽ bị đọa lạc.

Và du sĩ Vekhanassa thưa Thế Tôn:

– Nhưng như vậy, ở đây, có một số Sa-môn, Bà-la-môn không biết về quá khứ, không thấy về tương lai, nhưng các vị ấy tự cho: “Sanh đã diệt, Phạm hạnh đã thành, những việc nên làm đã làm, từ nay không trở lại đời sống này nữa.” Lời nói như vậy của họ tự chứng tỏ là đáng cười, tự chứng tỏ là nói suông, tự chứng tỏ là trống không, tự chứng tỏ là hư vọng.⁸

– Nay Kaccāna, những Sa-môn, Bà-la-môn nào không biết về quá khứ, không thấy được tương lai, nhưng tự cho là họ biết: “Sanh đã tận, Phạm hạnh đã thành, các việc nên làm đã làm, không còn trở lui đời này nữa”, lời phủ nhận chỉ trích như vậy về họ là hợp pháp. Nhưng nay Kaccāna, hãy bỏ qua quá khứ, hãy bỏ qua tương lai,⁹ hãy đèn đây, người có trí, người không gian trá, không xảo quyệt, chơn trực, Ta giảng dạy, Ta thuyết pháp.¹⁰ Nếu thực hành theo điều đã dạy, thời không bao lâu người ấy tự biết mình, tự thấy mình: “Nhu vậy thật sự là đã giải thoát khỏi sự ràng buộc chánh, tức là sự ràng buộc của vô minh.” Ví như, nay Kaccāna, một đứa trẻ bé nhỏ, yếu ớt, nằm ngửa, bị trói buộc nơi cổ với năm trói buộc, rất có thể làm bằng dây. Sau khi nó lớn lên, sau khi các căn nó thuần thục, nó được giải thoát khỏi các trói buộc ấy, khi không còn trói buộc nữa, nó biết: “Ta được giải thoát.” Cũng vậy, nay Kaccāna, hãy đến đây, người có trí, người không gian trá, không xảo quyệt, chơn trực, Ta giảng dạy, Ta thuyết pháp. Nếu thực hành theo điều đã dạy, thời không bao lâu người ấy tự biết mình, tự thấy mình: “Nhu vậy thật sự là đã giải thoát khỏi sự ràng buộc chánh, tức là sự ràng buộc của vô minh.”

Khi được nghe nói vậy, du sĩ Vekhanassa bạch Thế Tôn:

– Thật vi diệu thay, Tôn giả Gotama! Thật vi diệu thay, Tôn giả Gotama! Như người dựng đứng lại những gì bị quăng ngã xuống, phơi bày ra những gì bị che kín, chỉ đường cho kẻ lạc hướng, đem đèn sáng vào trong bóng tối để những ai có mắt có thể thấy sắc. Cũng vậy, Chánh pháp đã được Tôn giả Gotama dùng nhiều phương tiện trình bày, giải thích. Và nay con xin quy y Tôn giả Gotama, quy y Pháp, quy y chúng Tỷ-kheo. Xin Tôn giả Gotama nhận con làm đệ tử, từ nay cho đến mạng chung, con trọn đời quy ngưỡng.

⁷ *Vadamāna*. Đoạn này tương tự như đoạn *M. II. 200; D. I. 90* viết *upavadamāna*, mắng nhiếc.

⁸ *D. I. 240*.

⁹ *M. II. 32; MA. III. 278* viết rằng Sa-môn Gotama nói như vậy vì du sĩ Vekhanassa không có Túc mạng trí nên không bàn được việc quá khứ, cũng không có Thiên nhãn trí nên không bàn được việc tương lai.

¹⁰ *Vin. I. 9*, câu này được xem là chính Sa-môn Gotama tự nói.